

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 21.10.2010
KOM(2010) 587 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**21. VUOSIKERTOMUS
RAKENNERAHASTOJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA (2009)**

SEK(2010) 1230

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Toteutuksen tarkastelu	4
3.	Johdonmukaisuus ja koordinointi	8
4.	Arvioinnit	9
5.	Valvonta	10
6.	Komissiota avustavat komiteat	12

KOMISSION KERTOMUS

21. VUOSIKERTOMUS RAKENNERAHASTOJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA (2009)

Tämä kertomus esitetään rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetun asetuksen (EY) N:o 1260/1999 45 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kertomus kattaa vuoden 2009 toiminnan, joka liittyy rakennerahastojen kauden 2000–2006 tukitoimiin.

Yksityiskohtaisempia tietoja esitetään kertomuksen liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

1. JOHDANTO

Vuosi 2009 oli kymmenes vuosi, jona toteutettiin rakennerahastojen ohjelmakauden 2000–2006 ohjelmia ja hankkeita. Hallinnoituja toimenpideohjelmia oli yhteensä 718¹ vuonna 2009.

Ne jäsenvaltiot ja alueet, joissa ohjelmien toteutusaste oli korkea, pystyivät aloittamaan valmistelut tuen päättämistä varten. Kauden 2000–2006 rakennerahastojen tuen päättämistä koskevat yleiset puitteet vahvistettiin vuonna 2006 tehdyssä komission päätöksessä K(2006) 3424, jota on muutettu komission päätöksillä K(2008) 1362 ja K(2009) 960.

Finanssikriisin ja komission ehdottaman elvytyspaketin perusteella on myönnetty kuuden (tai kahdentoista) kuukauden ohjelmakohtainen pidennys sitä hakeneille jäsenvaltioille. Yhteensä 385 ohjelman osalta on pyydetty lykkäämään tukikelpoisuuden päättymispäivää. Tämän jouston ansiosta pitäisi olla mahdollista ottaa määrärahat täysimääräisesti käyttöön ratkaisemalla odottamattomat käyttöasteongelmat ja saavuttaa näin ohjelmien tavoitteet.

Kauden 2000–2006 rakennerahasto-ohjelmien ja -hankkeiden toteuttamisen sekä niiden päättämisen valmistelun lisäksi komission yksiköt osallistuivat vuonna 2009 tiiviisti kauden 2007–2013 yhteensä 434 ohjelman (317 Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), 117 Euroopan sosiaalirahasto (ESR))² toteutukseen.

Osoittaakseen Euroopan koheesiopolitiikan lisäarvon komissio jatkoi kauden 2000–2006 tavoite 1- ja tavoite 2 -ohjelmien jälkiarviointia. Jälkiarviointia koskeva yhteenveto julkaistiin huhtikuussa 2010³. Lisäksi vuonna 2008 käynnistetyt URBAN- ja INTERREG-yhteisöaloitteiden jälkiarviointit julkaistiin kesäkuussa 2010. EQUAL-yhteisöaloitteen jälkiarviointi käynnistettiin vuoden 2009 alussa, ja

¹ 226 tavoite 1- ja tavoite 2 -ohjelmaa, 47 tavoite 3 -ohjelmaa, 12 KOR -ohjelmaa (muu kuin tavoite 1), 81 INTERREG-ohjelmaa, 71 URBAN-ohjelmaa, 27 EQUAL-ohjelmaa, 73 LEADER+ -ohjelmaa ja 181 innovatiivisia toimia koskevaa ohjelmaa.

² Katso ohjelmakauden 2007–2013 strategioita ja ohjelmia koskevien neuvottelujen tuloksista annettu tiedonanto.

³ Julkaistu internetosoitteessa http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/expost_reaction_en.htm.

sen alustavat tulokset esiteltiin vuoden 2010 alkupuolella. Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälinettä koskeva jälkiarviointi suoritettiin vuonna 2009. Komissio käynnisti vuonna 2009 myös LEADER+ -ohjelman jälkiarvioinnin.

Kokemusten vaihtoa tuettiin muun muassa alue- ja kaupunkiverkostojen avulla sekä järjestämällä ”Alueet talouden muutosten edistäjinä – Verkostoitumalla tuloksiin” -konferenssi. Konferenssissa jaettiin toista kertaa ”RegioStars”-palkinnot hyviä käytänteitä edistäville innovatiivisille hankkeille.

Lokakuussa 2009 komissio järjesti yhdessä alueiden komitean kanssa Euroopan alueiden ja kuntien Open Days -teemaviikon. Tapahtumaan osallistui yli 6 000 osanottajaa.

Ruotsin puheenjohtajakauden aikana järjestettiin kaksipäiväinen konferenssi nimeltä ”Kumppanuus ja sosiaalinen vuoropuhelu Euroopan sosiaalirahastossa”. Konferenssi keskittyi työmarkkinaosapuolten tärkeään rooliin EKR:ssä ja niiden osallistumiseen kansallisten elvytys suunnitelmien laatimiseen ja täytäntöönpanoon.

2. TOTEUTUKSEN TARKASTELU

2.1. Talousarvion toteuttaminen

2.1.1. EAKR

Talousarvion toteutumisen kannalta vuosi 2009 oli erinomainen. Maksujen yleinen toteutumisaste nousi 100,0 prosenttiin budjetoiduista vuotuisista maksumäärärahoista, ja jäsenvaltioille maksettiin 4 100 miljoonaa euroa alueellisia ohjelmia ja hankkeita varten. Tavoite 1 -ohjelmien maksumäärärahojen toteutus (3 100 miljoonaa euroa) oli ennakoitua suurempi (187,0 miljoonaa euroa enemmän), tavoite 2- ja INTERREG-ohjelmien maksut olivat vuodelle 2009 alustavasti budjetoituja pienemmät (575,0 miljoonaa ja 334,0 miljoonaa euroa on maksettu). Muiden ohjelmien (URBAN ja innovatiiviset toimet) puitteissa maksettiin lisäksi 53,0 miljoonaa euroa. Tavoite 2- ja INTERREG-ohjelmien alhaisempi maksutaso selittyy vuoden 2008 ennätysmäisen korkealla toteutusasteella, sillä ylimääräisten maksupyyntöjen kattamiseksi on tehty siirtoja vuosien 2007–2013 ohjelmiin liittyvistä budjettikohdista. Suunta kääntyi vuonna 2009, ja näin ollen vuosien 2000–2006 jäljellä olevat maksumäärärahat on siirretty vuosien 2007–2013 budjettikohtiin. Tämän johdosta molempien ohjelmakausien aikana rahoitettujen EAKR:n ohjelmien maksumäärärahojen toteutusaste oli 100,0 prosenttia.

Koko kauden 2000–2006 osalta jäsenvaltioille on vuoden 2009 loppuun mennessä maksettu 121 200 miljoonaa euroa. Keskimääräinen käyttöaste kaikkien jäsenvaltioiden osalta on siis 93,5 prosenttia 129 600 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta.

Vuoden 2009 lopussa aiempien vuosien sitoumuksia, joihin perustuvia maksuja oli vielä suorittamatta, oli yhteensä 8 400 miljoonaa euroa eli 6,4 prosenttia sitoumusten kokonaismäärästä (12 600 miljoonaa euroa vuoden 2008 lopussa).

Vuoden 2008 tapaan niin sanottua n+2 -sääntöä ei sovellettu vuonna 2009. Yleensä viimeinen maksusitoumus (ts. vuoden 2006 maksusitoumus) käytetään

loppumaksuihin sen jälkeen kun jäsenvaltio ja komission yksiköt ovat sopineet ohjelman päättämisestä. Tämän johdosta vapautettava määrä lasketaan vasta toimenpideohjelman päättämisvaiheessa.⁴

2.1.2. ESR

Vuosi 2009 oli tyydyttävä vuosi Euroopan sosiaalirahastolle. Maksumäärärahojen käyttö oli 1 540 miljoonaa euroa. Tämä on 97 prosenttia vuotuisista maksumäärärahoista.

Maksamatta olevia sitoumuksia oli vuoden 2009 lopussa 4 800 miljoonaa euroa (6 400 miljoonaa euroa vuonna 2008). Määrä on 7,0 prosenttia kauden 2000–2006 sitoumusten kokonaismäärästä ja vastaa yhteensä viiden kuukauden sitoumuksia, kun sitoumusten lasketaan olevan keskimäärin 11 000 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellisvuoden tapaan niin sanottua n+2 -sääntöä ei sovellettu vuonna 2009. Kokonaismäärä, joka on n+2 -säännön perusteella vapautettava ohjelmakaudelta 2000–2006, määritetään lopullisesti toimenpideohjelmien päättämisen yhteydessä (asetuksen (EY) N:o 1983/2006 105 artiklan 3 kohta).

Koko kauden osalta jäsenvaltioille on vuoden 2009 loppuun mennessä maksettu 63 800 miljoonaa euroa. Käyttöaste kaikkien jäsenvaltioiden osalta on toisin sanoen 93,0 prosenttia 68 600 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta.

2.1.3. EMOTR

Vuonna 2009 suoritettut maksut olivat yhteensä 468,2 miljoonaa euroa eli 97,9 prosenttia vuotuisista maksumäärärahoista (417,9 miljoonaa euroa siirrettiin vuoden aikana muihin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ulkopuolisiin budjettikohtiin). Toteutumisaste oli 52,3 prosenttia alun perin budjetoitujen maksumäärärahojen osalta.

Absoluuttisesti tarkasteltuna maksettu määrä on paljon pienempi kuin vuonna 2008 maksettu määrä (1 500 miljoonaa euroa vähemmän). Tähän on pääasiassa kaksi syytä:

- EMOTR:n ohjausosastosta rahoitettujen maaseudun kehittämisohjelmien toteutusaste oli erittäin korkea edellisinä vuosina. Koko kaudelle ohjelmoiduista rahaston määrärahoista oli vuoden 2008 lopussa maksettu jo 91,9 prosenttia, ja merkittävä osa ohjelmista (66 yhteensä 152:sta) oli jo saavuttanut 95,0 prosentin maksurajan välimaksuista. Näissä tapauksissa uudet maksut eivät olleet mahdollisia ennen ohjelman päättämistä.
- EMOTR:n ohjausosaston alhainen maksutaso vuonna 2009 korvautui suurelta osin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston maksuilla (8 210 miljoonaa euroa), jotka suoritettiin vuosien 2007–2013 maaseudun kehittämisohjelman puitteista (nykyisin rakennerahastoista erillään).

⁴

Asetuksen (EY) N:o 1083/2006 105 artiklan 3 kohta.

EMOTR:n ohjausosaston maksamatta olevia sitoumuksia oli vuoden 2009 lopussa 1 354,6 miljoonaa euroa, mikä vastaa 6,0 prosenttia vuosien 2000–2006 kaikista määrärahoista. Tämä summa on 468,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2008 lopussa maksamatta ollut määrä (1 800 miljoonaa euroa).

2.1.4. KOR

Maksujen yleinen käyttöaste oli 69,5 prosenttia, ja jäsenvaltioille maksettiin 114,2 miljoonaa euroa käytettävissä olevasta 164,4 miljoonasta eurosta. Maksumäärärahat toteutuivat siten, että 103,0 miljoonaa euroa maksettiin tavoitteessa 1 ja 11,1 miljoonaa euroa tavoitteen 1 ulkopuolella.

Maksamatta olevia sitoumuksia KOR:n osalta oli vuoden 2009 lopussa yhteensä 306,2 miljoonaa euroa (449,3 miljoonaa euroa vuonna 2008). Määrä on 7,8 prosenttia kauden 2000–2006 sitoumusten kokonaissummasta.

Koko kauden osalta jäsenvaltioille on vuoden 2009 loppuun mennessä maksettu 3 629 miljoonaa euroa. Käyttöaste kaikkien jäsenvaltioiden osalta on toisin sanoen 92,2 prosenttia 3 935 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta.

2.2. Ohjelmien toteuttaminen

2.2.1. Tavoite 1

Tavoite 1 -ohjelmissa keskityttiin perusinfrastruktuurihankkeita koskeviin investointeihin (40,2 prosenttia), ja kaikista tämän tyyppisistä investoinneista liikenteen infrastruktuurien osuus oli lähes puolet (49,9 prosenttia). Yli kolmannes (34,9 prosenttia) tavoite 1 -varoista investoitiin tuotantoympäristöön. Inhimillisiä voimavaroja koskevien hankkeiden osuus oli 22,5 prosenttia tavoite 1 -varoista.

2.2.2. Tavoite 2

Tavoite 2 -alueilla ohjelmien painopiste säilyi edelleen tuotantoinvestoinneissa, joihin suunnattiin yli puolet (55,4 prosenttia) kaikista rahoitusvaroista. Toiseksi tärkein rahoituskohde oli perusinfrastruktuuri, johon käytettiin 29,2 prosenttia kaikista tavoite 2 -varoista. Inhimillisten voimavarojen alalla (10,5 prosenttia) merkittävimmät investointikohteet (31,6 prosenttia) liittyivät työvoiman joustavuuteen, yrittäjyyteen, innovaatiotoimintaan sekä tieto- ja viestintätekniikoihin.

2.2.3. Tavoite 3

Vuonna 2009 ESR:n ohjelmien toteuttamisen pääpaino oli edelleen Euroopan työllisyysstrategian tukemisessa ja etenkin työmarkkinoilla työllistävyyttä (30,6 prosenttia todennetuista menoista), elinikäistä oppimista (yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kehittämistä käsittelevien toimien osuus oli 22,8 prosenttia todennetuista menoista), sosiaalista osallisuutta (20,8 prosenttia) ja yhtäläisiä mahdollisuuksia (6,5 prosenttia) edistävissä toimenpiteissä.

2.2.4. Kalatalous tavoitteen 1 ulkopuolella

Tavoitteen 1 ulkopuolisten KOR-ohjelmien menot painottuivat kalataloustuotteiden jalostukseen, markkinointiin ja myynninedistämiseen (26,7 prosenttia). Toiseksi

tärkein toimenpide oli pyyntiponnistusten säätely (17,8 prosenttia). Sen jälkeen tulivat kalastuslaivaston uusiminen ja nykyaikaistaminen (17,5 prosenttia), kalastussatamien kalusto (16,9 prosenttia) ja ammattialan asiantuntijoiden toimet (ammattillinen koulutus, pienimuotoinen rannikkokalastus) (12,8 prosenttia).

2.2.5. Yhteisöaloitteet

2.2.5.1. INTERREG

Vuoden 2009 loppuun mennessä 81:ssä INTERREG III/Naapuruus -ohjelmassa oli valittu noin 18 000 hanketta ja verkkoa, joiden tavoitteena on pienentää kansallisten rajojen, kielirajojen ja kulttuurierojen vaikutuksia ja kehittää raja-alueita sekä tukea strategista kehittämistä ja laajaa alueellista yhdentymistä unionissa ja parempaa integroitumista unionin naapureiden kanssa. Aluekehityspolitiikan ja sen välineiden vaikuttavuutta on tuettu myös vaihtamalla kokemuksia ja hyviä toimintatapoja.

Vuonna 2009 ohjelmien toteuttaminen eteni edelleen hyvin ja maksujen suoritusaste oli 92 prosenttia. Yhteensä ohjelmakauden aikana vapautettiin 135 miljoonaa euroa automaattista vapauttamista koskevan säännön mukaisesti.

2.2.5.2. EQUAL

EQUAL-yhteisöaloitteen ohjelmat saatiin vuonna 2008 hallinnollisesti päätökseen useimmissa jäsenvaltioissa. Vain harvat jäsenvaltiot pyysivät lykkäämään tukikelpoisuuden päättymispäivää vuoteen 2009, jotta ne saavuttaisivat korkeamman käyttöasteen ja voisivat jatkaa valtavirtaistamista.

2.2.5.3. URBAN

URBAN-yhteisöaloitetta toteuttavien 71 toimenpideohjelman sekä URBACT I -ohjelman hallinnointi jatkui vuonna 2009. URBACT II -ohjelma, joka on yksi tärkeimmistä Alueet talouden muutosten edistäjinä -aloitteen välineistä, käynnistyi menestyksekkäästi vuosina 2008–2009. Toiminnan on aloittanut yhteensä 19 temaattista verkkoa ja kuusi työryhmää.

2.2.5.4. LEADER+

LEADER+ -yhteisöaloite koostui kolmesta ohjelmalohkosta: paikallisten kehitysstrategioiden toteuttaminen julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuushankkeina, maaseutualueiden välinen yhteistyö ja verkottuminen. Kaudeksi 2000–2006 on EU15-maissa hyväksytty 73 LEADER+ -ohjelmaa. Äskettäin EU:hun liittyneillä jäsenvaltioilla oli mahdollisuus liittää LEADER+ -tyyppisiä toimenpiteitä osaksi EMOTR:n tavoite 1:n mukaisia ohjelmiaan. Komissio vastaanotti vuonna 2009 myös vuoden 2008 loppuun mennessä päätettyjen ohjelmien loppukertomukset. Tukikelpoisuusajan pidentämistä 30. päivään kesäkuuta 2009 pyydettiin 41:n LEADER+ -ohjelman osalta.

2.2.6. *Innovatiiviset toimet*

2.2.6.1. EAKR

Aluepolitiikan pääosasto hallinnoi myös 181:tä innovatiivisten toimien alueellista ohjelmaa (31. joulukuuta 2009 mennessä oli saatu päätökseen yhteensä 150 ohjelmaa, joista 28 päätettiin vuonna 2009), joilla osaltaan edistetään alueilla tapahtuvaa strategista innovointia. Innovatiivisia menetelmiä ja käytäntöjä, joilla pyritään parantamaan innovoinnin määrää ja EU-tuen laatua, sovelletaan kolmeen aihealueeseen: osaaminen ja teknologiset innovaatiot, tietoyhteiskunta ja kestävä kehitys.

2.2.6.2. ESR

Vuonna 2009 saatiin päätökseen loput vuosien 2005 ja 2006 innovatiivista toimista suunnitelmien mukaisesti. Vain yhtä hanketta ei saatu päätökseen, sillä hankkeen toteuttaja toimitti selvennykset myöhässä. Hanke saatiin vihdoin päätökseen vuoden 2010 alkupuoliskolla.

3. **JOHDONMUKAISUUS JA KOORDINOINTI**

3.1. **Yhdenmukaisuus yhteisön muun politiikan kanssa**

Aikaisemmissa kertomuksissa on esitelty yksityiskohtaisesti kehitystä, jonka tarkoituksena on varmistaa yhdenmukaisuus koheesiopolitiikan ja EU:n muiden poliittisten prioriteettien kanssa, kuten kilpailupolitiikkaan, sisämarkkinoihin, ympäristöön, liikenteeseen ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvät tavoitteet. Hallintoviranomaisia koskeviin vaatimuksiin tai odotuksiin ei tehty muutoksia kun vuosien 2000–2006 ohjelmien toteuttamisen viimeiset kuukaudet olivat käsillä.

3.2. **Välineiden koordinointi**

3.2.1. *Rakennerahastot ja koheesiorahasto*

Vuosina 2000–2006 kaikki 25 jäsenvaltiota saivat tukea rakennerahastoista ja 13 jäsenvaltiota lisäksi myös koheesiorahastosta, jolla tuetaan köyhimpiä maita. Rakennerahastojen ohjelmointia ja toteutusta on koordinoitu huolellisesti myös suhteessa koheesiorahastoon (etenkin EAKR:ään), jotta vältetään hankkeiden päällekkäistä tukemista.

3.2.2. *Rakennerahastot ja EIP/EIR*

Komissio ja EIP ja EIR lujittivat yhteistyötään perustamalla kolme aloitetta (JASPERS, JEREMIE ja JESSICA).

JASPERS (Joint Assistance to support Projects in European Regions) on teknisen avun väline, jolla avustetaan kahtatoista EU:hun vuosina 2004 ja 2007 liittynyttä maata valmistelevaan suurhankkeita, joita rahoitetaan EU:n varoin. Talouden elvytyspaketin yhteydessä komissio päätti marraskuussa 2008 lisätä JASPERSin puitteissa myönnettyjä varoja 25 prosenttia vuodesta 2009 alkaen vuoteen 2008 verrattuna.

JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to medium Enterprises) on komission ja EIR:n (Euroopan investointirahasto) yhteinen aloite, jolla pyritään lisäämään rahoitusjärjestelyjen käyttöä koheesiopolitiikan puitteissa. Tarkoituksena on parantaa pk-yritysten laajentamiseen ja innovaatioinvestointeihin tarkoitettun rahoituksen saantia ja edistää uusien yritysten perustamista.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) on komission sekä EIP:n (Euroopan investointipankki) ja CEB:n (Euroopan neuvoston kehityspankin) yhteinen aloite, jonka tavoitteena on lisätä rahoitusjärjestelyjen käyttöä koheesiopolitiikan puitteissa. Sillä tuetaan kestäviä kaupunkialueiden investointeja ja kaupunkialueiden elvyttämistä.

4. ARVIOINNIT

Komissio teki myös vuonna 2009 arviointeja koheesiopoliittisen päätöksenteon tueksi.

EAKR

Komissio jatkoi vuonna 2009 kauden 2000–2006 tavoite 1- ja tavoite 2 -ohjelmia koskevaa jälkiarviointia, jossa yhteensä 14:ssä toisiinsa liittyvässä ”tehtäväkokonaisuudessa” tutkitaan koheesiopolitiikan vaikuttavuuteen ja tehokkuuteen liittyviä näkökohtia. Tutkimusten tulokset julkaistiin jälkiarviointia koskevassa yhteenvedossa huhtikuussa 2010.

Lisäksi komissio käynnisti vuonna 2009 seuraavat arvioinnit: 1) koheesiorahaston jälkiarviointi (mukaan lukien entinen ISPA), 2) kaksi jatkoarviointia kauden 2000–2006 tavoite 1- ja tavoite 2 -ohjelmien osalta.

ESR

Myös ESR:n jälkiarviointi ohjelmakaudella 2000–2006 jatkui. Keskeisen ESR:ää koskevan jälkiarvioinnin alustavat tulokset olivat saatavilla vuoden 2009 loppupuolella ja/tai vuoden 2010 alkupuolella. EQUAL-yhteisöaloitteen jälkiarviointi käynnistyi vuoden 2009 alussa, ja sen alustavat tulokset esiteltiin vuoden 2010 alkupuolella.

Keskeisen kautta 2000–2006 koskeneen jälkiarvioinnin lisäksi suoritettiin temaattinen arviointi ESR:n tuesta sosiaalisen suojelun ja sosiaalisen osallisuuden alalla käytettävälle avoimelle koordinoitimenetelmälle. Lisäksi arvioitiin vaikutusta, joka ESR:n toimilla järjestelmien ja rakenteiden vahvistamiseksi on työmarkkinoiden toimintaan ja inhimillisen pääoman infrastruktuuriin tehtäviin investointeihin.

EMOTR

LEADER+ -ohjelman jälkiarviointi

Komissio käynnisti vuonna 2009 LEADER+ -ohjelman jälkiarvioinnin. Arvioinnin tarkoituksena on arvioida EU15-maissa toteutettavien LEADER+ -ohjelmien ja EU10-maissa toteutettavien LEADER+ -tyyppisten toimenpiteiden vaikuttavuutta, tehokkuutta, merkitystä ja kestävyyttä.

5. VALVONTA

5.1. EAKR

Osana strategiaa varmistaa ohjelmakauden 1994–1999 EAKR-ohjelmien päättämisen yhteydessä maksettujen menojen säännönmukaisuus tehtiin vuosina 2003–2009 lopputarkastuksia koskeva kysely. Tarkastetuista 54 ohjelmasta seitsemän osalta pääteltiin, että oikaisuja ei tarvitse tehdä. Jäsenvaltiot hyväksyivät 25 ohjelman osalta komission ehdottamat varainhoitoa koskevat oikaisut. Kahdenkymmenen kahden ohjelman osalta on tehty varainhoitoa koskevat oikaisut komission päätöksellä.

Ohjelmakauden 2000–2006 osalta käynnistettiin tarkastuskysely vuoden 2004 puolivälissä. Tarkoituksena oli tarkastaa, toimivatko jäsenvaltioiden hallinto- ja valvontajärjestelmien keskeiset osat tehokkaasti pääohjelmien osalta. Tarkastukset käsittävät kaksi vaihetta: järjestelmätarkastus ja hankkeista valitun edustavan otoksen tarkastus. Alun perin suunnitellut paikan päällä tehtävät tarkastukset saatiin päätökseen vuoden 2006 loppuun mennessä EU15-maiden osalta ja vuoden 2007 loppuun mennessä EU10-maiden osalta. EU15-ohjelmia koskevat lisätarkastukset tehtiin vuosina 2007–2008 kattavuuden lisäämiseksi, erityisten riskien poistamiseksi tai toimintasuunnitelmien toteuttamiseksi. Vuoden 2009 loppuun mennessä oli tehty yhteensä 220 tarkastusmatkaa (INTERREG pois lukien). Tarkastusten kohteena oli hallinto- ja valvontajärjestelmien tärkeimpien osien toiminta jäsenvaltioissa. Tarkastetut ohjelmat vastaavat 43 prosenttia pääohjelmista ja 76 prosenttia EAKR:n suunnitellusta rahoitustuesta. INTERREGiä koskeva erillinen tarkastuskysely käynnistyi vuonna 2006 ja sitä jatkettiin vuosina 2007–2008. Tarkastus koski 23 ohjelmaa ja päättyi vuonna 2009 useimpien ohjelmien kohdalla. Kyseisten ohjelmien osuus oli 54 prosenttia sidotusta määrästä.

5.2. ESR

Komissio teki seitsemän päätöstä varainhoitoa koskevasta oikaisumenettelystä Luxemburgissa, Espanjassa, Belgiassa ja Suomessa toteutettujen vuosien 1994–1999 ESR-ohjelmien osalta.

Ohjelmakaudella 2000–2006 työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasioiden pääosaston toimiin sisältyivät hallinto- ja valvontajärjestelmien kuvausten arviointi, kansallisia järjestelmätarkastuksia koskevien kertomusten ja vuotuisten valvontakertomusten analyysi vuotuisten kahdenvälisten koordinoitukokousten yhteydessä ja kolme keskeistä tarkastuskyselyä (hallinto- ja valvontajärjestelmien toiminnan vaikuttavuuden tarkastamista jäsenvaltioissa koskeva kysely, hankemenoja koskeva kysely kohtuullisen varmistuksen saamiseksi lainsäädäntökehyksen noudattamisesta ja toimien päättämisestä vastaavien elinten työtä jäsenvaltioissa koskeva tarkastuskysely valmisteltaessa vuosien 2000–2006 ohjelmien päättämistä).

Mainittujen tarkastuskyselyjen tuloksena tarkastusyksiköiden vuoden 2009 loppuun mennessä jäsenvaltioissa tekemät tarkastuskäynnit kattoivat 94,9 prosenttia toimintaohjelmista.

5.3. EMOTR

Kautta 1994–1999 koskeva jälkitarkastusohjelma saatiin päätökseen jo vuonna 2006. Viimeiset varainhoitoa koskevat oikaisumenettelyt saatiin valmiiksi vuonna 2009 (viimeinen helmikuussa 2010).

Vuonna 2009 tarkastettiin kauden 2000–2006 ohjelmista 26 ohjelmaa (EU25). Yhteensä vuoden 2009 loppuun mennessä oli 152 ohjelmasta tarkastettu 103 (67,8 prosenttia). Tarkastukset kattoivat 21 700 miljoonaa euroa (96,4 prosenttia) ohjelmoiduista kokonaismenoista. Tyypillisiä havaittuja ongelmia olivat riittämättömät hallinnon tarkastukset, tukikelpoisuusperusteiden tarkistamatta jättäminen maatalouslainsäädännön säännösten mukaisesti ja riippumattomien tarkastusten vähäinen määrä. Näitä havaintoja seurataan yhdessä kyseisten jäsenvaltioiden kanssa varainhoitoa koskevien oikaisumenettelyjen aikana. Useita varainhoitoa koskevia oikaisumenettelyjä on kesken. Komissio teki vuoden kuluessa kolme päätöstä varainhoitoa koskevasta oikaisumenettelystä yhteensä kolmen ohjelman osalta.

5.4. KOR

Vuonna 2009 ei suoritettu maksuja kauden 1994–1999 ohjelmista. Vuoden 2009 loppuun mennessä 52 ohjelmasta oli saatu päätökseen 50 (96 prosenttia). Kahden jäljellä olevan ohjelman osalta menettely päätetään vuoden 2010 alkupuoliskolla.

Ohjelmakauden 2000–2006 alusta alkaen meri- ja kalastusasioden pääosasto on tehnyt yhteensä 53 tarkastuskäyntiä. Niiden kohteina ovat olleet kaikki sen yhdestä rahastosta rahoitetut ohjelmat (18 ohjelmaa, joiden alustava tukiosuus on 3 608 miljoonaa euroa eli 87 prosenttia kauden 2000–2006 kokonaisbudjetista) sekä 18 usean rahaston rahoittamaa ohjelmaa, joiden tukiosuus on 374,6 miljoonaa euroa eli 9,5 prosenttia kauden 2000–2006 alustavasta kokonaisbudjetista. Meri- ja kalastusasioden pääosaston tekemät ohjelmien järjestelmätarkastukset ovat kattaneet 96,5 prosenttia kaudeksi 2000–2006 alun perin budjetoidusta KOR:n kokonaismäärästä. Muiden ohjelmien osalta saadaan varmistus muiden rakennerahastoista vastaavien pääosastojen tarkastuksista tai kansallisista tarkastuksista.

Vuonna 2009 tehdyt yhdeksän KOR-tarkastusta kattoivat 10 toimintaohjelmaa. Muiden ohjelmien osalta tarkastuksissa keskityttiin kauden 2000–2006 hallinto- ja valvontajärjestelmien tehokkaan toiminnan vaikuttavuuden tarkastamiseen ja seurantaan sekä ohjelmien päättämisen valmisteluun.

5.5. OLAF

Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF teki vuonna 2009 jäsenvaltioihin 38 virkamatkaa, jotka liittyivät rakennerahastojen yhteisrahoittamiin toimenpiteisiin. Virkamatkoista 28 koski paikalla tehtyjä tarkastuksia⁵ (joiden aikana tehtiin 49 paikalla tehtyä tarkastusta talouden toimijoiden tiloissa) ja 10 virkamatkaa tehtiin muissa tarkoituksissa, kuten tietojen keräämiseksi tai kansallisten hallintoelinten tai oikeusviranomaisten avustamiseksi.

⁵ Asetus (EY) N:o 2185/1996, EYVL L 292, 15.10.1996, s. 2.

Jäsenvaltiot ilmoittivat vuonna 2009 komissiolle asetuksen (EY) N:o 1681/94⁶ (sellaisena kuin se on muutettuna⁷) ja asetuksen (EY) N:o 1828/2006⁸ (sellaisena kuin se on muutettuna⁹) mukaisesti 4 839¹⁰ väärinkäytöstapausta, joiden yhteissumma on 1 200 miljoonaa euroa. Tapaukset liittyvät ohjelmakausina 1994–1999, 2000–2006 ja 2007–2013 yhteisrahoitettuihin toimenpiteisiin. Ilmoituksista 21 koskee ohjelmakautta 1994–1999, ja niiden rahoitusvaikutusten määrä on noin 1 miljoonaa euroa. Jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle, että hallinnollisia ja/tai oikeudellisia menettelyjä on toteutettu kansallisella tasolla lukuisissa tapauksissa ja että 480,2 miljoonaa euroa on peritty takaisin.

6. KOMISSIOTA AVUSTAVAT KOMITEAT

6.1. Rahastojen yhteensovittamisesta vastaava komitea (COCOF)

Vuonna 2009 rahastojen yhteensovittamisesta vastaavassa komiteassa (COCOF) keskustellut tärkeimmät aiheet olivat komission asetus asetuksen (EY) N:o 1828/2006 muuttamisesta, muiden tarkastajien työn hyödyntämisen käsite, EAKR:lle, ESR:lle ja koheesiorahastolle tarkoitetut petosindikaattorit, hyväksyttävät riskit, rakennerahastoille tarkoitettu tarkastuskäsikirja ja tukikelpoisuuden päättymispäivän jälkeen suoritettujen kausien 2000–2006 ohjelmien teknisen avun tehtävien rahoittaminen kauden 2007–2013 teknisen avun määrärahalla.

6.2. ESR-komitea

ESR-komitea (joka on perustamissopimuksen 163 artiklan mukainen komitea) keskusteli vuonna 2009 ESR:n tuesta työmarkkinaosapuolille ja vammaisten esteettömyyden ja syrjimättömyyden varmistamista EU:n rakennerahastojen ja koheesiorahaston toimissa koskevasta tietopaketista. ESR-komitea keskusteli myös Euroopan talouden elvytyssuunnitelman toteuttamisesta, tulevasta Eurooppa 2020 -strategiasta ja taloudellista ja sosiaalista koheesiota käsittelevästä kuudennesta väliraportista. Tekninen työryhmä keskusteli muun muassa yleisasetuksen ja ESR-asetuksen yksinkertaistamisesta sekä yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen toteuttamisesta (kiinteät määrät, kokonaissummat ja standardiyyksikkökustannukset).

6.3. Maatalouden rakenteiden ja maaseudun kehittämisen komitea (STAR)

STAR-komitea kokoontui vuonna 2009 kolme kertaa ja antoi puoltavan lausunnon Sapardiin kuuluvien maaseudun kehittämisohjelmien muuttamisesta Bulgarian (yksi muutos) osalta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1268/1999 nojalla.

6.4. Kalatalous- ja vesiviljelyalan rakenteiden komitea (CSFA)

Kalatalous- ja vesiviljelyalan rakenteiden komitea (CSFA) kokoontui kahdesti vuonna 2009. Kokouksien tärkeimpiin keskustelunaiheisiin kuuluivat muun muassa

⁶ EYVL L 178, 12.7.1994, s. 43.

⁷ Asetuksella (EY) N:o 2035/2005, EUVL L 328, 15.12.2005, s. 8.

⁸ EUVL L 371, 27.12.2006, s. 1.

⁹ Asetuksella (EY) N:o 846/2009, EUVL L 250, 23.9.2009, s. 1.

¹⁰ 2008: ilmoitettujen tapausten lukumäärä 3 869; ilmoituksiin liittyvä kokonaissumma 528 647 682 euroa.

KOR:n jälkiarviointi ja päättäminen. Lisäksi esiteltiin julkisia hankintoja koskevat säännöt, ja jäsenvaltioita muistutettiin säännöissä niille asetetuista velvollisuuksista.